

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polji.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 5.

V Ljubljani 1. marca 1871.

Tečaj XI.

Prirodopisni nauk v ljudski šoli.

Prirodopisni nauk podaja učitelju lepo priliko, da svoje učence zbujajo k pazljivosti v naravi, ter jim obrača oko in uho in vadi notranja čutila. Prirodopisni nauk pa tudi učencem odpira spomin in pravo zavednost, kajti tu vidijo znamenja božje mogočnosti, modrosti in ljubezni, ter potem vedo po vrednosti ceniti v velikanskem stvarjenju male kakor velike prirodnine. Namen prirodopisnega nauka je tedaj trojni: a) da se učenci soznanijo z navadnimi domačimi in tujimi prirodninami; b) njih zavest do prirodopisnih podob obuditi in oživljati; c) gojiti čut v otroških občutljivih srcih; tedaj v neštevilnih in tako različnih prirodninah spoznavati vsemogočnega, modrega in predobrotljivega začetnika vseh prirodnin. Postranski nameni pa so, da se otroška zavest v gledanju in v verstitvi izobražuje in njih jezik lika in čisti. Ni dosti učnih nauk, kateri bi učitelju podajali toliko gradiva za popisovanje, primerjanje in govorjenje, kakor je ravno prirodopisni nauk. Ker pa je pri vsakem nauku pred vsem drugim treba ozirati se na besedoslovje, zato so tudi pismene naloge prirodopisnega nauka posebno pripravne, pospeševati nauk v pravopisji.

Da pa bode prirodopisni nauk mikaven, potreba je pred vsem, da ga sami kolikor mogoče v mikavni podobi učencem podajamo in obdelujemo. To pa se navadno zgodi, ako podajamo učencem prave in razumne prirodopisne podobe. Suhoparni, težavni, nerazumljivi in prisiljeni popisi naj se opuščajo. Za učence na tej stopinji primerni, lahko umevni in dobro premišljeni popisi pa vendar naj nikar ne segajo predaleč in pregloboko, pa tudi naj ne postanejo igranja, in naj se nikar ne prezira in opušča, kar je v resnici prirodopisnega.

Le-to namreč spomin posebno odpira in izobražuje, uno pa ima bolj moč in vpliv na serce in na to dela.

Pri popisovanji se sicer ne sme prezirati toliko potreben red pri tem nauku, vendar naj učitelj zraven tudi skerbí za dostojno spremembo. Zato naj nikar ne začénja vsakega popisovanja enako, post. pri rastlinah vedno pri njenih nitkastih, vlaknastih in Bog zná pri kakih koreninah, ker vedno enako duha teží in morí. Bolje je začeti popisovati enkrat pri korenini, drugekrati pri cvetji, tretjič pri sadju, zopet četertikrat s krajem, kjer rastlina raste, ali s časom, kdaj cvetè, kaj koristi ali škoduje itd. Da bode nauk še bolj mikaven, naj učitelj vplete vmes kaki rek, pesem, basen ali povedko, ktera se na popisano prirodnino opira. To in enako ravnanje veljá od vseh prirodnih kraljestev!

Pomniti je tudi treba, da se nikakor ne more vseh prirodnih izdelkov enako na tanko in določno obdelovati, ker ene so na gradivu bogateje od drugih, pa tudi na zmožnost učencev naj se ozira.

Ves prirodopisni nauk tudi neizmerno pospešuje, ako učitelj pri popisovanji zadevajočih prirodnih izdelkih naslika učencem v vsakem letnem času okoliščine ali krajne podobe od gojzda, travnika, verta, hriba, planjave, vode, brega itd. Tako zadobé učenci naj prej in naj lože naj živeje predočbo o skupnosti, obojostranosti ali nasprotnosti prirodnin. To pa se naj lože in naj bolje zgodi z botaničnimi in zoologičnimi izhodi, kar je po mojem mnenji za ta nauk neogiblivo potrebno. Pa tudi pri takih izhodih naj učitelj skerbí za dostojno spremembo, zato naj v vsakem letnem času z učenci enkrat obhodi listni in iglati gojzd, vert, breg, polje itd., kajti vsaki letni čas podaja kaj novega. Za take izhode naj učitelj izbira take dneve, da učenci domá ne mudé in da se jih lahko tudi roditelji vdeležujejo. Izhodi naj se začénjajo s petjem, vmes naj se vpletó kake telovadske vaje ali petje in po dokončanem izhodu naj se učenci obdarujejo s sadjem, včasih pa naj tudi kaki prijatelj mladine pridnost učencev dostojno obdaruje. Z začetka se takim izhodom marsikteri nevednež posmehuje, toda na zadnje, prepričavši se o njih koristi, veselé se jih učenci in roditelji. Kakor ne sme manjkati pri nobenem učnem predmetu kazavnih pomočkov, tako se tudi prirodopisni nauk ne dá misliti brez primernih pomočkov. Domače rastlinstvo brez naravnih in živih podob, inostranske brez dobrih slik, pa da bi se jih otroci ne mogli ogledati in o teh ali unih govoriti, to bi se djalo vodo v Savo nositi.

Iz ljudske šole je sicer sostaven ali znanstven nauk prirodopisni izključen, vendar pa naj se prirodnine obdeljujejo, kedar se ravno prikažejo, in ni treba, da bi se podučevalo v redu znanstvene so-

stave. Kajti ni vse eno, ali govorimo od živali, ktere učenci vsaki dan vidijo, njih življenje opazujejo, se nad njihovim prijetnim petjem radujejo, njih korist ali škodo očitno vidijo in spoznavajo itd., ali pa, če od vsega tega nič ne umemo, ter vse lahkomiselno preziramo.

Pri prirodopisnem nauku naj se bolj ozira na žužke, ko se je to dozda godilo, kajti učence soznaniti o njih koristi in škodi, ni nič manj važno in potrebno, kakor od drugih večih živali. Zraven tega ima pa njih spremenenje ali pripodobovanje in način življenja toliko mičnega in podučljivega, da se to ne more brez pedagogične pregrehe opuščati in pregledati. Slednji dan skoraj gledamo in občudujemo razdevajočo moč nekterih žužkov, in ne vemo vzroka, kako temu in unemu pomagati. Ali mar ni šola kraj, kjer naj se učenci soznanjajo z naj koristnimi in škodljivimi navadnimi žužki, ter se zadostno podučé o njih koristi in škodi, da pozneje vedó take ohranjevati, druge pa pokončavati?

Potrebno je sicer, da se vsaka prirodnina na vsaki stopinji primerno otroški moči temeljito in doversljivo obdeluje, ter da se ogiblremo vsakega polovičarstva; vendar to ni tako umeti, kakor da bi se mogli naenkrat vsi deli ene in ravno tiste prirodnine enako obširno in na tanko obdelovati, ampak vse naj se lepo in primerno razdeli in izvršuje. Zato zadostuje n. pr. na eni rastlini namen korenine, pri drugi opravi listov, pri tretji obtek soka, deli drevesa in njih opravi ali začetek in razvijanje sadu itd. Pri pticah naj se danes pričénja z letanjem, jutri z drugimi telesnimi deli, zopet drugikrat z razmotanjem jajec itd. Na primernih krajih naj se učenci opominjajo zoper terpinčenje živali, razdjanje in pokončavanje ptičjih gnjezd in jajec, zoper hudobno pokončavanje in uničevanje koristnih in drugih rastlin.

Pri rastlinah naj jim kaže njih zdravilno moč in vrednost v obertniji; pri rudninah naj se posebno ozira na njih pridobitev, izdelovanje in porabo. Pokaže naj jim tudi podobo rudnika, plavža ali topilnice, glažute, denar itd.

Pri dečkih naj se bolj na to gleda, da se bolj na tanko in temeljito soznanijsko s sadjerejo in z gospodarstvom, tedaj, kako se rastline žlahnijo, presajajo, oskerbujejo, kako naj se s sadjem in z drugimi rastlinami ravna, da se naj bolje v denar spravijo, ter tako od njih naj veči korist dobi. Soznanijsko naj se z modrim obdelovanjem različnih zemelj in kolobarenjem rastlin, pové naj se jim, kako se modro domačo živino oskerbuje in kermi itd.; vse to naj se pa jim djansko kaže, ako je moč.

Dekleta pa naj se bolj določno podučujejo o oskerbovanji vertnih in olepševalnih rastlin, na kateri način se naj lože pridelajo in kako naj se koristno porabijo, ter ž njimi modro gospodari, itd. Ako bomo tako in enako ravnali, priredili si bomo v resnici modrih, pridnih in varčnih gospodarjev in gospodinj; sreča, zadovoljnost in veselje se bode vernila v naše domače koče in med naš mili národ.

Govekar.

Telesne vadbe.

(Konec.)

Človek je iz duše in iz telesa. Obojega mu je treba, da doseže svoj časni in večni namen; za oba dela mora skrbeti; kajti če eno zbolí, zbolí tudi drugo. Pazili smo do sedaj le na dušo — pa tudi na to premalo — telo smo skoraj popolnoma zanemarjevali. Zavolj tega pa tudi naš rod tako hira. Kakošni junaki so bili naši dedje? Kako visoko starost so čakali? Gotovo niso imeli toliko tisuč bolezní nad seboj, kolikor jih ima sedanje ljudstvo! O tem bodo vedeli zlasti zdravniki veliko žalostnega povedati; in ravno ti priporočujejo čez vse telovajo mladim in starim, kajti vedó, da to je boljši pomoček k zdravju (pa do časa, dokler ni še bolezní), kakor so druga zdravila. Da sedanje ljudstvo na moči, velikosti in zdravji pojemlje, to nam priča nabira vojakov. Dotični uradi pravijo, da število čverstih mladenčev se vedno manjša.

Pa tudi v navadnem življenji se kaže dandanašnji vedno bolj in bolj mehkužnost in stud do dela. Lenoba se tudi pri priprostem ljudstvu zeló razširja; kajti ono večkrat meni, da ga je nemila osoda za delo obsodila in misli, da je le tisti človek srečen, kateri si s svojo učeno glavo, ne pa z delom svojih rok služi vsakdanji kruh. Take predsodke, ki se, žalibog, le prepogostoma nahajajo, treba je pri ljudstvu trebiti in ravno važnost telesnega dela na serce polagati, da se ne bo studilo, kakor se studi tolikim in tolikim postopačem in beračem! Tudi v tej reči je treba poduka!

Še imamo drug imeniten vzrok, ki zagovarja veljavo in vrednost telovaje. Stoječe vojske (armade) so že dalj časa v navodi. Dandanes so sicer začele države njih število zmanjševati; ali vendar je še po mestih veliko vojakov, ki bi bili lahko domá pri kmetiji in obertnji, namesto da državi prizadevajo toliko stroškov. In ravno telovadba je tisti pomoček, ki more število stoječih vojin znižati. To se bode lahko zgodilo takrat, kedar se bode telovadilo v vsakem mestu, vsakej vasi, vsakej soseski, v sleherni šoli; to se bode lahko zgodilo takrat, kedar se bode uril v telovadbi

deček od 8. do 16. leta in mladeneč od 16. do 24. leta. Deček naj se vadi zgodaj prostih in redovnih vaj ter lahkih vaj na orodji; úri naj se torej v hoji, tekanji, skakanji, plezanji itd. pod umnim vodstvom izobraženega učitelja; mladeneč naj ukrepčuje svoj život na različnem orodji, kakor na kozi, drogu, lestvi itd., in naj se vadi boriti, plavati in sukati meč, sulico in puško. Vse to naj se uči v svoji domači vasi, na teden naj si odloči 3 ali 4 ure v ta namen in ložeje jih bode pogrešal, kakor dolga leta po dolgočasnih mestih. In ako se bo teh vaj pod vodstvom marljivega telovadnega učitelja (sleherh ljudski učitelj naj bi bil teoretično in praktično izurjen telovadec) od mladih nog do svojih možatih let pridno vdeleževal; izuril bode svoje telesne moči vsestransko in se tako skoraj popolnoma pripravil za vojaški stan.

Tudi gledé narodnosti in družabnega življenja je telovadstvo pomoček, da pospešuje te reči, kakor narodno zavest in domoljubje, prijateljstvo, edinost in slogo. Mladi ljudje imajo že prirojeno navado, da se radi ponašajo s svojo telesno močjo in gibčnostjo. Skupne telesne vaje so jim torej, kakor nalašč priljubljene, ker se morejo pri takih priložnostih skazovati in bahati. To ima sicer svojo slabo stran, a dobre strani se tudi ne more tajiti.

Nadalje so telovadni izgredje, slovesnosti na spomin imenitnih mož in važnih zgodovinskih dni in zbirališča raznih verst, ki redé veselje do družabnega življenja, do skupnosti in ljubezni za vse, kar je svojega naroda.

Kar je bilo do sedaj le o splošnem telovadstvu govorjenje in ker je moj posebni namen, da bi moj spis veselje do tega predmeta pri svojih sobratih učiteljih izbujati in povekšati pomagal, torej hočem še nekaj o koristi telovadbe pri šolski mladini spregovoriti. V ta namen naj še navedem, kar je „Tov.“ v svojem devetem tečaju, v 23. listu pisal o otroškem gibanji.

Temu naj še pristavim, da je telovaja po mestnih šolah vsekako koristna in zelo potrebna. Na deželi, na kmetih, ni sicer tako silno treba telovaje, ali korist pa vendar ne izostane. Mislimo tu le na vojaščino, ki dan danes zadeva slehernega zdravega mladenča. Če se je mladeneč domá vadil gibčnosti pri prostih in redovnih vajah in si pridobil več urnih moči, koliko ložeje bode pri vojaščini shajal. In če se tudi na ta stan ne oziramo, ali ni lepo, če je tudi kmečki človek pripraven in spreten za vsako kretanje, če je lepega zunajnega obnašanja v besedi in djanji. Menimo, da je to več vredno, nego sama surova moč.

Kolikošno telovajo razločujemo? Navadno se našteva: šolska ali pedagogična, zdravilna in vojaška telovaja.

Solska telovadba ima zgolj odgojiven pomen in namen. Pri tej telovaji se še ne ozira na kak poseben stan, kateremu bi pristila ta ali una vaja; ampak gleda se na enakomerno razvijanje vseh otroških moči in udov. Posebni oddelek šolske telovaje je ženska ali dekliska gimnastika. Ženska organizacija, ženske navade in običaji v obleki in vedenji zahtevajo, da se z dekleti, ki se vedno za se telovadijo, njihovim telesnim naravam in navadnim šegam primerno ravná. Na pedagoško telovajo se naslanja društveno telovadstvo, ki nadaljuje, kar je pričelo.

Pri zdravilnej gimnastiki se s primernimi vajami ozdravljajo tisti telesni udje, ki so zavoljo pomanjkanja gibanja propadli v bolezni. S tem se šola ali društva ne morejo pečati, kajti to spada v področje zdravnikov, kateri so v tej reči že veliko pisali, pa tudi nekateri imeli djanske vspehe.

Vojaška telovaja ima pred vsem ta namen, da vojaka úri za rabo njegovega orožja in da ga dela sposobnega, v vojskini sili postaviti se sovražniku, ter premagati ga.

Pri telovaji razločujemo sledeče posebne vaje: 1) proste in redovne vaje, 2) vaje z orodji in 3) vaje na orodjih. Pri prostih vajah telovadec na tleh stoji brez orodja. Proste vaje so podlaga vsem drugim vajam in so neogibno potrebne vsakemu začetniku, stopivšemu v telovadnico; biti mu morajo prva telovadska hrana. Posebno pa mora mladina s temi vajami začénjati; otrokom od 6 — 10 let naj bodo skoraj izključljivo le te vaje odkazane. Redovne vaje so tudi le proste vaje, toda v družbi več telovadcev. Kakor je pri slehernemu poduku veči množici treba gotovega reda, tako tudi pri telovaji. Brez reda se z mnogimi telovadci ne more nič storiti in red je — kakor že pove ime teh vaj — duša teh skupnih vaj. Lepe redne vaje pri živi mladini izvrševati, je kaj težko in le z ostro — rekel bi „vojaško“ — resnobo se dadó prav izpeljevati. Ako je pa učitelj tega zmožen, so redne vaje za telovadce in gledalce enako prijetne zabave.

Lahke vaje z orodji, p. s palico, s težami, vervjó in na orodjih, n. pr. skakanje čez vervico naj se za spremenbo tudi pri manjših dečkih poskušajo; toda primerne in namenjene so te vaje še le odraslim dečkom in mladenčem. Pri vajah na orodjih je treba vedno naj pazljivejšega učiteljevega nadzorovanja. Teh vaj se učenci ne vdeležujejo h krat, ampak zaporedoma.

Ako učitelj pri teh vajah ne more slehernega učenca opazovati, naj si izvoli iz med odraslih telovadcev pametnega pomočnika. V njegovi nepričuócnosti naj ostro pripové učencem, da naj ne poskušajo sami težavnih vaj na orodjih.

Konečno še nekaj opomb. Nekteri menijo, da je telovadba v tem, da se izvršujejo umetne, težavne in nevarne vaje in da le te koristijo. Nikakor ne. Veče koristi so še lahke vaje, ki naj se pa pogostoma ponavljajo. Pri telovaji naj se človek ne úri dolgo časa brez prenehanja, zlasti pri težkih vajah ne. Kakor človeka nezmerno delo brez počitka ugonobi, tako mu škoduje tudi nezmerna telovaja. Dolgo časa, p. pol ure ali celo uro eno in isto vajo ponavljati, je nepotrebno. Sprememba mika in daje življenja. Ako se telovadec razgreje, ne sme pri miru stati, da se ne prehladí, ampak sprehajaje se naj se počasi razhladi ali pa v zgornjo suknjo zavije. Berž po jedi ni dobro telovaditi; kajti polni želodec potrebuje mirú, da se hrana vleže. Neposredna pred jedjó tudi ni dobro; eno uro po tem pa jed kaj dobro diši in tekne. L.

Šolski in učni red občnim ljudskim učilnicam.

(Dalje.)

§. 30. V taciš šolah, koder je samo po en razred, naj učitelj četert ure, predno se uk začne, pride v učno sobo ter naj tenko o pravem času začenja in končava zapovedane učne ure. V taciš šolah, koder je po več razredov, naj šolski zbor ukrene, kako je učiteljem na učence paziti pred začetkom uka. Noben učitelj ne sme brez postavne opravičbe uka prekiniti (prenehati), odložiti ali okrajšati, niti učnega časa kako drugače prenameniti.

Kadar kak učitelj izbolí, naj se o pravem času oznani krajni šolski oblasti, če je samo en razred v šoli, a če jih je več, šolskemu voditelju.

§. 31. Do tri dni dopusta sme po učilnicah, koder je samo po en razred, dajati krajna učilnična oblast, a koder je po več razredov, sme šolski voditelj, kar je vendar treba vselej oznaniti krajni učilnični oblasti. Daljše dopuste daje samo okrajna učilnična oblast.

§. 32. Kadar učitelj hoče stopiti iz službe, naj odpustno prošnjo, razen če je prestavljen v kako drugo učilnico, najmenj četert leta poprej podá okrajni učilnični oblasti.

Ako bi učitelj hotel iz službe stopiti pred koncem šolskega leta, treba da mu dovoli deželna učilnična oblast.

Nikakor ne sme učitelj iti iz službe, dokler ni iz nje redno puščen.

§. 33. Vsake učilnice voditelj je odgovoren, da so ugotovljene potrebne uradne knjige in spisi, namreč: šolska kronika, šolski zapisoválnik, razredniki in imeniki, tednik o tem, kar se je učilo, zapisniki o učiteljskih zborih, spiski zastonj prejetih in razdarovanih knjig i. t. d. Tudi mu je uradni pečatnik hraniti. On ima tenek popis pripravljenih šolskih pripomočkov in šolskega orodja. Vsakoletne prirastke vselej konci leta postavi na razvidnost, in to zaznanilo v prepisu podá krajni učilnični oblasti, dostavlja je, česa bi še bilo treba.

V šolski popis naj se zaznamuje tudi šolska postava ter uredbe in ukaži, razglašeni o ljudskih učilnicah.

Vse knjige in pisma naj se po létnikih razverščene hranijo v šolskem arhivu, in če kdo stopi iz službe, nasledniku izročé sè zapisnikom.

§. 34. Šolski voditelj ima nadzor in voditeljstvo notranjih šolskih stvari. Posebno mu je skerbeti, da se šolski red na tanko izpolnjuje.

Dolžnost mu je, kolikor ne brani čas, hoditi poslušat v učne ure svojih součiteljev in součiteljic, ter odpravljati vsak neréd in vse napake, če so. Voditeljevim, na to stvar namerjenim naredbam naj bodo učitelji pokorni. Če se kacemu učitelju zdi, da se katera teh naredeb zadeva ob postavu ali šolski red, ali da je nevarna šolski korist, pravica in dolžnost mu je, okrajni učilnični oblasti oznaniti.

§. 35. Od drugod dobljene tožbe in želje šolski voditelj pové dotičnim učiteljem. Ako bi stvar utegnila biti šoli na kvar, naj jo ovadi krajni šolski oblasti.

§. 36. Ako bi kateri učitelj bil kako ovíran, naj v šolah, koder je po več razredov, skerbí voditelj, da uk ne zastane, in ako se vidi že poprej, da bi ta ovira utegnila dalje časa terpeti, naj oznani okrajni učilnični oblasti.

V učilnicah, koder je samo po en razred, naj pervosednik krajne šolske oblasti precej oznani okrajni šolski oblasti.

VI. O učiteljskem zboru.

§. 37. Po učilnicah, koder je po več učiteljev, njih voditelji praviloma vsak mesec po enkrat skliče vse na učiteljsk zbor ob taci urah, kadar ni uka. Preizreden zbor skliče, kolikorkrat se njemu samemu zdí silno potrebno, ali če ga nasvetujeta dva izmej učiteljstva.

Zborniki so vsi učitelji, potem nižji učitelji in pomočniki. Pomočniki samo tedaj morejo sklepčno glasovati, kadar je govor baš o njih predmetih ali učencih; sicer imajo samo svetovalno besedo.

§. 38. Učiteljskim zborom je v obče ta namera, da se učitelji razgovarjajo o načelih uka, o odgoji in šolski uredbi, — o tem, kak speh ima uk; kako se nrayno vladajo in v znanostih napredujejo otroci, ter da se s takimi zbori dospeje tista vkupnost v delu, katere ne more pogrešati nobena učilnica.

V učiteljskih zbora h je tudi na razgovor vzeti in ustanoviti posameznih razredov smotre (cilje), katere je zaradi krajev nih razmer treba morebiti kako premeniti, potem zveršitev splošnega učnega čerteža, dalje, kako je vsak posamezen predmet učiti po vseh razredih, ter tudi ustrahovalna načela in težke kazni. Ako se pokaže, da bi kje bilo odstopiti od občnih, ljudskim učilnicam sploh postavljenih pravil, naj svoje sklepe zbor po okrajni učilnični oblasti položi pred deželno učilnično oblast na razsodbo.

§. 39. Pervosednik zboru je šolski voditelj, in kadar on ne more, tist učitelj, katerega on odloči. Ako nikdo ni odločen, zbor vodi tist učitelj, kateri najdalje časa služi.

Vsacemu izmej učiteljstva je dolžnost, hoditi v zbor; vsako zapreko je oznaniti pervosedniku. Vsi učitelji se zaporedoma versté v sestavljanji zapisnika o razpravah, v kateri se zapisujejo nasveti in sklepi, in podpišejo ga vsi zborujoči ter hrani se v arhivu.

§. 40. Skleplje se zgolj z večino glasov; kadar je na obeh stranéh enoliko glasov, določi pervosednikov glas.

Vsak izmej učiteljstva ima pravico dati svoj posebni glas, in če se mu treba zdí, zahtevati, naj se zapisnik pošlje okrajni šolski oblasti.

Pervosedniku je pravica, zveršitev vsacega sklepa ustaviti, ako misli, da se zadeva ob postavu, ali da je šolski koristi nevaren. A takrat je vselej dolžan precej zahtevati, naj to stvar razsodi okrajna učilnična oblast.

Vsacemu izmej učiteljstva je dolžnost, na tanko izpolnjevati sklepe, katere učiteljski zdor ukrepa v svojem področji.

VII. O razdelitvi v razrede.

§. 41. Ljudske učilnice se imenujejo potem, po kolikor imajo razredov, kateri se štejejo brez vspešnih razredov: enorazredna ljudska učilnica, dvo-razredna i. t. d.

§. 42. Vsi učenci se po številu učiteljev ali združijo samo v en razred ali razdelé na več razredov.

Vsak razred, v katerem so otroci razne starosti in znanosti, razpada v več razdelkov.

§. 43. Po učilnicah, koder je po več razredov, štejejo se razredi od zdo-laj gori: prvi, drugi, tretji razred i. t. d.

Enako imenujejo se tudi razni razdelki razreda.

§. 44. Učence je v razrede ali razdelke razdeliti po znanostih, a tudi na starost se je primerno ozirati.

Od izpolnjenega dvanajstega leta starosti je dečke (fante) in dekleta vsake posebej razločene učiti, ako se kolikaj more. Po četverorazrednih in večrazred-nih šolah je ta ločitev vselej in povsod ukazana.

§. 45. Po enorazrednih šolah se morejo vsi učenci, ako jih je nad petdeseti, razdeliti v dve skupini, a vsaka se uči ob svojem posebnem času dneva. V družbi z dečki spodnjih stopinj starosti je učiti tudi dekleta obeh zadnjih stopinj starosti.

§. 46. Po večrazrednih šolah naj učiteljstvo (učiteljski zbor) otroke raz-kroji v razrede in razdelke tako, kakor vелеvajo razmere, o čemer naj précej ob začetku šolskega leta po krajni učilnični oblasti poročí okrajni učilnični oblasti.

§. 47. Otroci prvih štirih šolskih let naj se učé najmenj po 18 in naj-več po 24 ur na teden, a otroci naslednjih šolskih let praviloma (§. 13) najmenj po 24 in največ po 28 ur.

Po enorazrednih šolah s poldnevnim ukom ima prva skupina po 12, druga po 18 ur uka na teden.

§. 48. Otroci se iz razreda v razred in po razredih iz razdelka v raz-delek predevajo praviloma konci šolskega leta.

Otroke, kateri se izimkoma sprejmó mej šolskim letom, naj šolski voditelj po njih preskušnji dne v tist razred ali razdelek, kateri je njihovim dozda-njim vednostim primeran.

§. 49. Kjer so v enem razredu učenci razne starosti in jih je zatega-delj v razdelke razkrojiti, naj učitelj skerbí, da imajo primerna opravila tudi tisti razdelki, katerih takrat ne uči on. Dovoljeno je tudi stvar tako urediti, da se učenci ponavljáje vadijo v tem, kar jim je učitelj že razložil, ako se to pod učiteljevimi očmi takisto godí, da je baš na podporo posrednjemu uku.

(*Dalje prih.*)

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Moto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanski pregovor.

Nadaljevaje sadjerejni uk govorilo se je o njegovi razdelitvi v razna plemena, in sicer v naslednja:

a) peščeno ali mehko sadje;

- b) koščeno sadje;
- c) jagode in
- d) lupinasto sadje.

Pri peščenem in koščenem sadju, t. j. pri jabelkah, hruškah, češnjah, slivah, češpljah, marelicah in breskvah tiči seme v sredi sadeža, tedaj je njegovo vnanje, — strók ali luščina — za vžitek; pri lupinastem sadju pa se nahaja sad v sredi lupine. *) Vsi le-ti sadeži pa so divji, ali pa žlahtni. Divja sadna drevesa rastejo brez vse človeške pripomoči; žlahtna pa morajo po umetnosti in gleštanju biti oskerbovane, da nam potem rodijo lepi in žlahni sad. Da sadna drevesa dobivamo naj več iz semen, je sploh znano. Navadno semena rodijo drevesa svojega plemena, vendar s to razliko, da pri peščenem sadju (pri jabelkah in hruškah) dobivamo iz semen slabejši zarod, kakor nam ga daje materno deblo; pri koščenem sadju pa se pogosto požlahtni zarod sam, t. j. novega mladega drevesca sad zboljša se brez človeške pripomoči. Ona drevesa tedaj, ki nam v novi rasti dajejo slabejši zarod, moramo požlahnovati, kajti po tem pravilu drevo tako rekoč prisilimo, da nam móra dati dobrega sadja. Ker požlahnenje dreves pride še pozneje na versto, hočemo tu naj prej nekoliko o semenih in par besedi tudi še o drevesnicah spregovoriti. Seme imamo za naj bolj naravnega roditelja mladih drevesic, drevesnico ali drevesno šolo pa imenujemo oni kraj, kjer si jih izrejamo. Da svet mora biti za to dober, omenili smo že v zadnjem sestavku. Gnojiti drevesnicam se ne svetuje; pač pa naj se zemlja pripravlja na prihodno rodovitnost s tem, da se kakih 5 ali 6 tednov poprej globoko izkoplje in prerahlja, kar pa se pred setevjo ali sadenjem semen more zopet ponoviti. Ako bi bilo gnojenje neobhodno potrebno, naj se stori to s kompostom, ki se napravlja iz sožganih rastlin itd. Tudi o dobri legi drevesnic se je v zadnjem sestavku govorilo; danes naj se dodá še to, da naj bodo gredice ravne, ker bi sicer o deževjih lahko voda semena in tudi mlada drevesca poplaknila in odnesla. Nasvetovale so se za sejanje semen zlasti manjšim sadjerejcem tudi vertne gredice (Mistbeetchen), kar je v njih seme pred raznim merčesom in škodljivimi živalimi bolj zavarovano.

Ker je tedaj seme tako rekoč oče novih drevesic, zasluži torej tudi vso pozornost sadjerejčeve. Perva pogoja je, da je popolnoma zrelo in tacega moremo dobiti le od popolnoma zrelega sadja. Ne dovolj zrela, ali pa tudi prestara semena ne veljajo; eno leto staro seme daje naj boljšo gotovost kalitve; kar je čez, je že dvomljivo,

*) To so sicer navadne reči, katerih bi skoraj navedavati treba ne bilo, ako bi ne spadale v naravoslovje, na kar se mladina mimogredé lahko nekoliko zavrača. Pis.

razun pri kostanjih in orehih, ki kalivost dalj ohranijo. Seme si moremo nabrati iz sadja in naj bolje je, ako se mladina k temu priganja; — jabelčnih in hruševih pešek pa nam mnogo dajo tudi moštovi ostanki. Je li seme dobro ali ne, se lahko s tem poskusi, da se peske, zlasti češnjeve, jabelčne in hruševe, vsujejo v kako z vodo nalito posodo. Kar je dobrih semen, potonejo, puhle in nerodovitne ostanejo plavajoče na poveršju. Kar smo nabrali semena v jeseni ali čez zimo, je dobro, da ga shranimo v kako leseno posodo ali kaki pisker in sicer naj se vloži ena versta semena, ena versta pa suhega peska. Pesek namreč stori seme že nekako pripravno za prihodno setev. Preden se seme vseje, naj se pusti tudi še pred kaliti. To se zgodi s tem, da se posoda s semenom postavi 14 dni pred setevjo na kak topel kraj, n. pr. na solnce ali v toplo stanico. Seme začénja vsled tega kaliti, se razvijati, rasti, ter gnati koreninice malim žilicam enake. Kaj mikavno je opazovati to razvijanje prihodnih mladih drevesic. Na dveh mestih se prikaže mlado življenje, ena bilkica gré kot koreninica v zemljo, druga pa kot stebelce na kviško. Kjer pa se to razvijanje ne pokaže, je znamenje semenove neplodnosti. V toplih krajih predkalenje semen ravno ni neogibno potrebno, vendar pa priporočénja vredno; v krajih merzlejega podnebja naj se to nikakor ne opušča.

Ali naj se semena sejejo in sadijo v jeseni ali spomladi, so si sadjerejci navskrižnih misli. Jesensko sejanje in sadenje je v nevarnosti zastran mnogih podzemeljskih živalic in tudi gledé mraza; če se pa že v jeseni hoče sejati, naj se vsaj gredice vselej zagernejo s slamo, praprotjo ali s kaj enakim. Bolj varno in zanesljivo je to delo opravljati še le na spomlad, zlasti, ako se je seme predkalilo. Krajne okoliščine, se vé, morajo tudi tù biti sadjerejcu postavodajavec.

Mehka semena se sejejo žitu enako. Priporočuje se sicer, da naj se ne seje pregosto, vendar pa naj se po mislih g. P. Schirnhoferja s semenom ne skopuje, ker se pri pregostem plodu lahko bolj šibka drevesca iz gredic populijo. Pri sadenju orehov pa je treba že večje pozornosti, ker le-ti zastavijo že koj s pričetka precej močne koreninice. 4, 5, tudi 6 palcev narazen naj se sadijo. Tudi na to je paziti, kako globoko da seme položimo. Pri jabelčnih in hruševih peškah je dovolj $\frac{1}{2}$ paleca; kajti seme ima že samo po sebi to natorno lastnost, da si išče zemlje. Koščene peske (češnje, češplje, slive, breskve itd.) vendar morejo globokejše v tla, ker potrebujejo za kalitev več zemeljske vlage.

Da nam semena miši ne pojedó, je dobro, da jih pred setevjo namočimo nekoliko v gnojnico; dobro je tudi, ako moremo okoli

gredic, ali pa okoli celih drevesnic $1\frac{1}{2}$ čevelj globok prekop narediti, kar zabranjuje kertom, mišim, hroščem itd. podzemeljski vhod v škodo.

(Dalje prih.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

4. Redoma in vzlasti marljivo je razlagal slovenščino bogoslovcem. S kolikimi težavami se je boril novinec, samouk, brez pripravne knjige, — si nekoliko lahko mislim; komaj pa bi človek verjel, kako so po tuje vzobraženi učenci nasprotovali časih učitelju „pokmetške krajšine“, kakor se je klical tedaj jezik slovenski. Kopati je jel ledino; lomil je, bi djal, trudoma kamnje, da bi zidal poznej slovenskemu jeziku dostojno poslopje. Nabiral si je dobrih slovenskih besedi, izrekov in pregovorov; poslušal v ta namen rad koj prve učence, ki so mu, domá iz raznih krajev, prosto smeli povedati kako dobro in resnično (gegründete Bemerkungen).

Učil je brez pripravne knjige. Da bi vzel si slovensko Vodnikovo, se je morebiti nekoliko bal; učni jezik na liceji je bil nemški, „Pismenost“ sicer le za prve šole, vendar — na njeni podlagi bi ves nauk bil naraven in naroden. Izvolil si je toraj slovnico Kopitarjevo, ktero je priporočal slušateljem svojim, da ne bi treba bilo preveč pisariti, ter je — množé jo in spopolnovaje — le sim tertje kaj narekoval. Tako je pa koj s prva slovenski nauk v tuji obleki Slovincem glasil se tuje, ker pisana je slovnica Kopitarjeva po nemški. Tudi je preobširna v nekterih delih, n. pr. o pravopisji itd. Razlagal je Metelko najprej nekoliko o Cirilu in Metodu, nekaj o slovstvu slovenskem, potem pa je učil slovnico samo, vzlasti na široko o pravopisih.

Na mnogih krajih piše Kopitar o raznih slovanskih pisavah (Alphabet, Buchstabenschrift, Orthographie, Schreibewesen), posebno str. XX—XXVIII. — Kolikor enojnih glasov, toliko enojnih znakov — to je pravilo, po katerem mora sestavljen biti vsakteri čerkopis, da se more imenovati pravopis. Po njem se je ravnal Kiril, ki je gerški alfabet pre naredil in za slovanski jezik pomnožil s potrebnimi znamenji. Kako so delali pa latinski abecedarji? Tudi latinica ima v sebi premalo pismen za jezik slovanski. Pa ne da bi bili po gerškem vzgledu primerno pomnožili abecedo latinsko; jeli so sestavljati in po svoje obračati latinske čerke tako, da je vstala velika pa brezpravilna razkolnija v pisavi med Slovani, ki so poprijeli se latinice. Pisarili so po svoje Kranjci, Dalmatinci, Hrovatje, Čehi, Poljci, Lužičani, — in celo posamesni pismarji

(na pr. Dellabella, Voltiggi itd.) vsak po svoje. „Unusquisque pro suo sensu privato varium incertumque scribendi modum tenet“, se bere v brovaškem v Gradcu l. 1615 tiskanem blagovestniku ali evangeliju. „Quae quidem res quanto sit detrimento et dedecori — nemo est qui non videat, quique tanto incommodo ac malo tandem aliquando occurri vehementissime non exoptet“ — piše P. Appendini v Dubrovniku l. 1806. — Kolika napaka! Kako dobro, kako potrebno bi bilo, da bi se Slovani z latinico pisajoči zedinili v pravopisu. Le razumnega in pogumnega vodnika, kliče Kopitar, in konec je tudi temu nepravilnemu ravnanju!

Na tanko in na široko popisuje kranjsko-slovenske čerkopise ter kaže, da nobeden ni popoln, in str. 159, 160 veli, da bi drug Kiril, ki bi Slovanom na zahodu sestavil latinsko-slovansko abecedo, kakor je uni greški Slovanom na vzhodu iznašel gerško-slovansko, vreden bil, da bi ga objeli z obema rokama! Slovani bi bili tedaj edini v Evropi tako srečni, da bi imeli res pravopis, pametno in popolno pisavo. Nič ne dé, da se je nekoliko zapoznila naša književnost. Doslej se poskušajo le posamesni pismarji, in vsi želijo, da bi enako pisarile se slovanske narečja. Tako blizo smo si po teh slovanski rodovi, po nasprotnih čerkopisih pa vendar ločeni med seboj kakor z zidom kitajskim! Le vzajemni pravopis, pa bomo občevali med seboj ter prebirali duhovne izdelke po vseh narečjih, da bo kaj; govorile in pisarile se bodo kakor nekdanj gerške vse, dokler se najvredniše povzdigne v vzajemni književni jezik!

Pa poreče Rus: „Čemu iščete tega, kar že imamo; našo azbukko (alfabet) vzemite, sej je bila s prva že vam namenjena. Sokratov, Platonov, Ksenofontov alfabet je tu v podlago, kakor tam hočete djati za podlago Ciceronovo, Cezarjevo abecedo: Gerk je Rimca vreden! Dejmo Slovani vsi rabiti le tisti pravopis: 50 milijonov ljudi, enega jezika in ene pisave! Ktero ljudstvo bode potem slovanskemu kos?!“ — Ali prav za prav, piše na to Kopitar, dobro je le načelo, po katerem je zložena cirilica, sicer pa ni ne oblika lepa, ne raba prava, in sebi na kvar se ločite po njej od vse olikane Evrope; in ako dobimo mi latinsko-slovanski pravopis, kdo vé, ali se ne bi morebiti tudi vi ga poprijeli, kar je domišljeval si že Schlözer (Nestor. II).

Dajte Dobrovskemu pošteno tiskarno, spretnih umetnikov, ki na tanko zveršijo njegove veleve, zmožnih založnikov, ki razširjajo po svetu v novem pravopisu tiskane knjige, in — storjeno je veliko delo, veliko ne tolikanj samo po sebi, marveč po svojih dobrotljivih nasledkih!

Tako mikavno in goreče je pisaril Kopitar že l. 1808. „Ko bi pač jaz mogel biti tisti Dobrovský“, si je marsikteri mislil pri onih Kopitarjevih besedah, ki so pregrévale mnoge pismarje, vzlasti slovenske. Metelko je bil poklican na stolico za učenika slovenskega jezika. Razlagal ga je po njegovi slovnici in poprijel se je tudi nasvétvanega dela. K temu ga je vнемal spet Ravnikar, in zgodaj sta móгла kaj poskušati s Kopitarjem na Dunaju. L. 1817 namreč piše že Ravnikar v Zgodbah svetega pisma: „Kiríl ino Metódi, dva brata iz Tesalonike domá, ki sta terdno Slovénsko znala, . . . prideta na Slovensko, ino ne le evangelj oznanovala, tudi slovenske čerke sta Slovincam naredila, ino vse sveto pismo sta jim sčasama preslovénila, ino Slovenci so bili grozno veselí, ker so božje čúda v' lastnimu jeziku slišali ino brali. Vsi Moškoviti, Serbláne itd. beró še dan današni to Kirílovo sveto pismo, ino tudi Krajnic, Štajerc, Koróšic, Hrovát, Dalmatinc, Čeč, Tersičan, Goričan itd., bi se lohka va-nj zvédel, ko bi Kirílove čerke poznali; tode sčasama so jih po naših deželah Latinske odrinile. Lepši scer od Kirílovih so Latinske, pa premalo jih je, devét jih mánjka. Ino ravno zato je krajnsko težko brati, ker móremo dostikrat po dvé čerki stakniti, de glas zapišemo, ino dostikrat edino čerko zdaj drugač zdaj drugač izrékati. Sveti Kiril je vsakimu slovenskimu glasu svojo lastno čerko dal, ino, kar to tiče, Nemci, Latinci, Francozi, vsi naródi naj se gredo skriti proti njemu. Z' Latinskimi čerkami scer, pa po Kirílovo, . . . hočemo tudi mi v' prihodno pisati, ino torej čerk, kar nam jih manjka, pernarediti. Ino na Duneju že delajo se, ino če Bog dá, k' letu osórej bi jih že imeti vtegnili. Svetiga Kiríla ino Metodija pa hočemo vedno spoštovati ino posebno častiti“ itd. (IV. D. str. 324. 325.)

Šolsko obzorje.

Iz Zagreba.*) Mili Tovarš! Primi ovo nekoliko redkov od svoga najbližjega besedom i krvljom brata, koj ti kani u kratko sdelit milih po nas Hrvate, a bormeš i po vas Slovence vestij. U supor mnogim našim domaćim vragom, kateri sve sile svoje napioju, da nam učiteljstvo i nadalje ostane tupo in glupo, da mu bude položaj najneznatniji i najprezreniji u društvu, u supor svemu tomu pronikli i svestni učitelji zagrebački već od više let delaju i delaju sve, da se pučko učiteljstvo trzne iz dremeža i mrtvila; da poprimi uzvišene misli i načela čisto-ljudskoga odgajanja, da pojmi i ono vele potrebno znaje: kateri ne napreduje, taj nazađuje, kateri nastupa za drugimi, ili uz druge, toga će svetsko koleso šmrk-

*) Ta jedernati dopis, ki nam ga piše naš verli tovarš iz Zagreba, bodo naši bralci lahko razumeli, ako ga le pazno preberejo. Vredn.

nut za sebe prav tak, kako i ono običavno svoje blato, koje se ga bilo na kolotečini prilepilo, da mu steža njegovo kolovanje.

Kaj smo bili stvorili već leta 1865. za podupiranje naše uboge sirotčadi, naših revežev, ostavljenih bez obrambe, bez podpore, bez zavetja otčevljega, društvom „Zadruga“, to je tvomeu čitateljstvu poznato; znajte samo to, da nam morda još ovoga leta ista glavnica naraste na 20.000 for.; znajte i to, da ima mater, katere primaju od uložena samo 3 for. na leto i preko 100 for. Vidite, kaj se može, kad je lepe sloge, kad se zapopade ona stara, koje veže ona staza, koje veže svako društvo: svi za jednoga, jedan za sve! Nu, o delovanju iste Zadruge, mogli ste čitat u 17. čislu lanjskega Napredka, koj vam je moral donesti i godišnje izvešće o istom društvu. Vidite dakle, da smo se lepo pobrinuli za uzdržavanje dečice svoje, koju mi svakom prilikom u istinu niti nezovemo drugač, niti ne pitamo za nju drugač, ako ne. kaj nam delaju, kako su naša deca?

Ali Zadruga naša ide i dalje. Mahom pri zametku svom pomislila je i na duševnu okrepu, na duševan podbod, pak se skeptilo već g. 1865., a g. 1866. u život uvelo, da bi morali imat obću učiteljsku skupčinu u Zagrebu s izložbom različnih pripomagal i učil. I tu nam je bila vlada na ruku, jer je potvrdila tu misal; ali nismo mogli toga izpeljati poradi poznate vam onoga leta strašnoga skoka i potrke u Evropi.

Kad si začel, onda i vuci poteraj. Kad se već po celom svetu družu učitelji, treba de se i mi. Zato predali smo koncem lanjskega leta opet našoj vladi molbu, da nam dopusti prihednih praznikov stvorit obću hrvatsku učiteljsku skupčinu u Zagrebu uz veliku izložbu učil. Kad smo to visokoj vladi predali, rekli su nam naši načelnici ovo: mi bi ga rado videli, ki bi bil proti tak velebnjoj misli i osnutku! Dobro! Veselo čekali smo dan, koj nam donese tu potvrdu, pak glej! na 20. t. m. raznašal se celim Zagrebom radostan glas: Imamo obću I. učiteljsku skupčinu!

Ne bi čovjek niti pomisliti mogal, da ima tak crnih i zopačenih duš, koje se nižu u venec učiteljski, pak su ipak delali svimi svojimi silami proti toj svetosti. Ima jih, ali mogli bismo jih za uru sve u Savu znosit, da greju rakom fučkat. Ovi isti sada se vuhveno tomu raduju, rekši, da jim mili otrovanoj duši ova vest, a u sebi se grizu i zjedaju, jer jim je zadatak: trovat mladinu, a njom celi narod; jer se drže one hudobne i hudičeve: lahko je u mutežu nedužne ribice lovit.

Mi idemo i dalje. Mi hoćemo istu skupčinu odpret slavnom spomenom; mi hoćemu, da se sazna i zapameti: da je prvi reformator na' polju pedagožkom muž naše krvi, našega shora; hoćemo dokazat svetu, da je bližja rubača, nego surina; hoćemo ponovit slavni spomen slavnom veleumu, pravomu čovjeku i čistomu kršćanu Janu Amosu Komenskomu, komu valja slavit dvistoletnicu,

Tvoje 4to čislo, mili Tovarš, razneslo je dosada već zaista naš poziv na „pedagogijsku biblioteku“ itd. Sovoga poziva već znade tvoje cenjeno čitateljstvo nakanu i osnovu onih mužev, koji su taj poziv stvorili i podpisali. Zar ne, da i s toga vidite, da ne dremujemo, da radimo, a vjerujte, radeć vazda i na vas mislimo. Jer u istinu znajte; u svakom vas mi uvek gledamo čistoga Hrvata, pod imenom, kaj ga nosite, dičnoga Slovenca.

Dakle hoćemo proslavit tom prilikom J. Amosa Komenskoga, a da mu bude spomen trajnija, da živi medju nami uvijek, da se njegova načela smeste i u srdca i u duh hrvatski, odlučili smo pohrvatit njegovu, u sve

več tujde jezike prevedenu „Didaktiku“, koju već zasada malo ne ciele i pohrvatismo.

I to vam zaista godi, mila braćo. Kada već to, onda mi nepreostaje druga, van sve vas lepo pozdravit, pak bratski uprosit: mislite na našu skupčinu; budite uvjereni, da nam budete milimi gosti, pak da vas budu i umet i moć najsrdačnije dočeti u matici našoj, u milom nam Zagrebu hrvatski učitelji!

Mi ćemo za koj dan začeti izdavati osebiti „Vestnik“ o svem delovanju, a bude izhajal uz naš list „Napredak“,; zato vas molimo, glejte, da se u kratkosti o svem tom obavesti i vaše učiteljstvo.

Kad se pruži prilika, pak bude kaj zanimiva i za vas, znajte, da vam mahom u tom priskoči vaš iskreni štovatelj i pobratim

Miško Srdčen.

Iz Ljubljane. C. k. deželno šolsko svetovalstvo za Kranjsko je v seji 23. preteč. m. sprejelo nasvèt, da se bode deželnemu zboru predložila postava, po kateri se bode udom učiteljem okrajnega šolskega svetovalstva povračevala potnina in dnina iz okrajnih blagajnic.

— Akoravno ne zgodaj, pa tudi ne prepozno prišel je na svetlo že težko pričakovani obširni prvi slovenski

Učiteljski koledar,

za navadno leto 1871. Izdalo „učiteljsko društvo za Kranjsko“. Vredil A. Praprotnik. V Ljubljani. Natisnil J. Rud. Milic. Ta letnik obsega na blizo 8 pol to-le zanimivo blago: 1) koledar z opomini za učitelja v šoli in doma pri vsakem mesecu, kjer so tudi pridjani prazni listiki za taka vpisovanja; 2) važniše šolske postave (postava o šolskem nadzorstvu, šolski in učni red, okrožnica c. k. deželnega svetovalstva [št. 316], kazalo važniših šolskih postav in ukazov); 3) višja šolska oblastnija, vsi šolski okraji na Kranjskem s šolskimi svetovalci in učitelji (pri kterih je tudi pri vsakem pridjan rojstni kraj in leto in čas službovanja); 4) društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem (pravila tega društva); 5) učiteljsko društvo za Kranjsko (društvena knjižnica); 6) imenik ljudskih učiteljev in društvenikov vdovskega in učiteljskega društva za Kranjsko v abecednem redu.

Te dni bodedo razposlali „Uč. koledarja“ vsem gg. okrajnim šolskim nadzornikom, ktere naprosimo, naj bi ga udom učiteljskega društva razdelili. Neudom ga bode društvo (pri sv. Jakobu v mestni šoli) terdo vezanega prodajalo po 60 kr. Kdor si ga naroči po pošti, ga dobi za 70 kr. (brez poštnine). Priporočamo ga ne le vsem učiteljem, temuč tudi vsem okrajnim in krajnim šolskim svetovalcem na Kranjskem, kterim bode pri njihovem poslu mnogo dobro služil.

Razpis učiteljske službe.

V Dolenji vasi v kočevskem okraji se bode o sv. Jurju t. l. oddajala učiteljeva, orglarjeva in cerkvenikova služba. Prosnje za njo naj se vlagajo pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kočevji do 10. t. m.